

HØSTUTSTILLINGEN 2008

STATENS 121. KUNSTUTSTILLING

Ville du turt å vise det på Høstutstillingen?
 Kan **Kunsten** Si Oss Noe Viktig?
 Kanskje du burde lage et kunstverk?
 Hvem er disse kunstnerne?
 Kan man diskutere hva som er god og dårlig kunst?
 Bruker du fantasien din?
 Eller **skummelt** kanskje?
 Eller tegningene du tegnet da du var fire år?
 Treffer det deg i magen eller går det i glemmeboken?
Hvorfor driver de med disse merkelige greiene?
 Eller er det spennende?
 Hva med bildene av onkel og tante på julaften?
 Er **graffiti** det samme som maleri?
 Kan vi lære noe av at andre lager kunst?
 Er kunst kjedelig?
 Hva er egentlig kunst?

Kan alt mulig være kunst?

Høstutstillingen er en utstilling som viser et bredt utvalg av samtidskunst. Dere vil finne alt fra animasjonsfilmer om nevrotiske kunstnere, til malerier av trær eller kopimaskiner. Poetiske videoer om småjenter som leker krig, og merkelige maskiner som vrir opp en klut eller lager rare lyder. Marmorskulpturer og oljemalerier, en bil laget av gamle sko, og en bikube man kan gå inn i. I år arrangeres Høstutstillingen for 121. gang. Den er en gammel kjenning, men overrasker fortsatt. - Nok en gang ønsker vi skoleklasser velkommen til å oppleve kunstens gleder og frustrasjoner. Kunsten åpner for mange spørsmål. Snakk gjerne litt om dette i klassen før dere kommer. Kunsten utvikler seg først og fremst gjennom diskusjon, og blant dere finnes morgendagens kunstnere. På Høstutstillingen kan alle delta!

Er kunst vanskelig å forstå?
 Bruker du øynene dine?
 Vil du drømme deg bort til et annet sted?
 Eller finne noe vakert i det dagligdagse?
 Kanskje det er derfor noen liker kunst?
 Er vi alle kunstnere?

Kjære leser

Du er muligens en lærer som skal ta med klassen din på Høstutstillingen, eller en elev som skal på utstillingen for å se på kunsten som finnes der. Jeg som skriver dette, kommer kanskje til å ta dere med på en runde i salene, og snakke om malerier, fotografier, videoer og skulpturer. I flere år har jeg jobbet som omviser på Høstutstillingen, og hvert år besøker tusenvis av skoleungdom utstillingen. Noen synes det er spennende, mens andre har bestemt seg for at kunst er kjedelig.

Omvisernes jobb er ikke å forklare dere hva alt sammen betyr, men å prøve å vekke deres interesse. Vi kan ikke gi dere noen fasit, men vi prøver å formidle noen inngangsporter til hvordan det er mulig å forstå kunsten. Den viktigste jobben må dere gjøre selv, og det er å være nysgjerrige og fantasifulle.

Hvis man ikke bruker hodet eller leter i fantasien vil man ikke få så mye ut av kunsten. Det aller viktigste er derfor å møte utstillingen med et åpent sinn. Hvis dere gjør det, kan jeg love at det finnes spennende og morsom kunst der for alle.

Hvis dere blir inspirert til å lage kunst selv har Høstutstillingen det vi kaller for fri innsendelsesrett. Det betyr at alle kan søke om å få stille ut kunsten sin.

For noen år siden søkte en hel skoleklasse med et kunstverk de hadde laget sammen. Læreren hadde startet et prosjekt i klassen, hvor hver elev skulle lage sitt eget lille bidrag til en stor skulptur. Takket være at mange hoder og hender jobbet med skulpturen ble den veldig omfangsrik og spennende, med et hav av små detaljer. Kunstverket kom med på utstillingen, og på åpningen kunne en stolt klasse slå fast at de alle var kunstnere. Kanskje er dette noe for dere?

Vegar Moen

“Den nye jernbanen mellom Kina og Tibet I, II og III”
Fotografi

Kunstneren har tatt bilde av enorme brokonstruksjoner i øde landskap. Man kan tenke seg at kunstneren er kritisk til menneskelig inngrep i naturen, men det kan også tenkes at han synes de enorme byggverkene er vakre. Hva tror du kunstneren ønsker å vise med bildene sine? Konstruksjonene er bygget i forbindelse med en jernbane i Kina. Forandrer dette ditt syn på bildene og hva de kan bety?

Høstutstillingen 2008

Årets Høstutstilling er den 121. i rekken. Gjennom sin lange historie har utstillingen alltid vært en viktig pekepinn på hvordan kunstnerne i Norge jobber med forskjellige problemstillinger og uttrykk. Årets Høstutstilling har ikke et overordnet tema, men vi finner kunst som handler om mange ulike ting. Noen verk handler om naturen, eller hvordan mennesket forholder seg til og gjør inngrep i naturen. Det kan dreie seg både om store konstruksjoner som i bildene til Vegar Moen, eller små inngrep som kunstneren har gjort for sin egen del, eller for å skape et motiv.

Noe annet som går igjen i flere av kunstverkene på årets Høstutstilling er fantasiskapninger som kan minne om drømmer eller bøker om alver og trollmenn. I dag forbindes slike verdener ofte med filmer som Ringenes Herre, eller forskjellige dataspill.

Johannes Høie
 "Floodland IIII"
 Veggtegning

Kunstneren har laget en stor tegning som er malt rett på veggen.

Vi kan se et fantasiunivers, med et stort monster, og hodeskaller som svever i skyene. Bildet kan minne om kunst som ble laget for flere hundre år siden, men har også et formspråk som er kjent gjennom filmer og dataspill. Det er dyktig utført og mange vil nok også la seg imponere av teknikken og håndverket. Hva tenker dere på når dere ser bildet? Og hva tror dere skjer med bildet når utstillingen er ferdig?

Høstutstillingen 2008 har også kunstverk som tar for seg mennesker, familie, og forholdet mellom mennesker i forskjellige situasjoner. Det kan handle om å føle seg ensom og forlatt, eller om å være omgitt av andre mennesker. Noen verk tar også for seg forholdet mellom dyr og mennesker, eller hvordan mennesket kan føle seg som et dyr, eller dyr kan ha menneskelige trekk.

I tillegg til natur, byggverk, forholdet mellom mennesker og fantasi-universer, finnes det også mange kunstverk som handler om helt andre ting, og dessuten kunst som ikke nødvendigvis trenger å handle om noen ting. I år er det mye video, og her finner man både filmer som forteller en historie, filmer som kan minne om en slags musikkvideo, og diverse animasjonsfilmer om alt fra det å være kunstner, til tro, håp og ærlighet. Når dere skal se utstillingen er det fint om dere på forhånd har diskutert hva kunst kan handle om. Disse temaene er også noe omviserne kommer til å fokusere på. Det er ofte mer spennende å se kunstverkene i sammenheng med hverandre, fremfor bare som enkeltverk. Høstutstillingen 2008 er uansett blitt en frodig, mangfoldig og underholdene utstilling.

Ragnhild Ohma
 "Dimensions of Dialogue 03"
 Maleri

Dette er et eksempel på et figurativt maleri. Vi kan se at kunstneren har malt et scenario som minner oss om en familie situasjon. Kunstneren pleier å lete gjennom gamle fotografier, både fra sin egen og andres familie. Når hun finner bilder som hun synes har en spesiell stemning, maler hun bildene på store lerreter. Hva vil det si at et maleri er figurativt? Liker du best bilder som du kan se hva forestiller? Og synes du bildet minner deg om en situasjon du selv har vært i?

Høstutstillingens historie

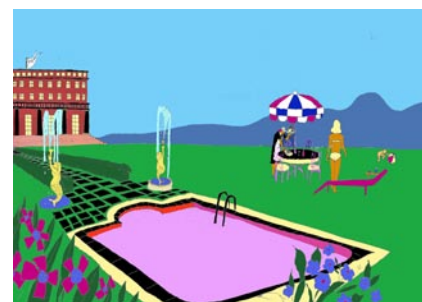
Den første Høstutstillingen ble arrangert i 1882. Man kan si at den ble startet fordi det var en diskusjon i kunstmiljøet om hva som var god og dårlig kunst. En gruppe unge og radikale kunstnere mente at de unge og moderne kunstnerne ikke slapp til på de etablerte utstillingene. På den tiden var det Kristiania Kunstforening som var den viktigste arenaen å vise seg fram på, men der satt ingen kunstnere i de komiteene som valgte ut hva som skulle stilles ut.

Kunstnerne som opprettet Høstutstillingen mente at kunstnerne selv var best skikket til å vurdere hva som var god og dårlig kunst, og at den nyskapende kunsten måtte bli vist. Med dette utgangspunktet dannet de sin egen utstilling, hvor to grunnleggende prinsipper ble nedfelt. Utstillingen skulle være kunstnerstyrt, ved at juryen som valgte ut kunsten til utstillingen skulle bestå av kunstnere, og alle som ønsket det skulle kunne søke. Slik ble den første Høstutstillingen til, og de to grunnprinsippene har ligget til grunn for utvelgelsesprosessen til den dag i dag.

Høstutstillingen forbinder gjennom sin historie fortiden med nåtiden. På den ene siden er det en utstilling med en lang historie, samtidig som den viser hvordan kunstnere jobber i vår egen tid. Høstutstillingen har gjennom hele sin historie vært med på å sprengre grenser i forhold til utviklingen av kunstbegrepet her i Norge. Den dag i dag er den en meget viktig utstilling for både unge og etablerte kunstnere som ønsker å vise seg fram for et stort publikum.

En viktig arena for både nye talenter og kjente gjengangere

Høstutstillingen er en spennende utstilling å delta på fordi den blir sett av svært mange. Vanligvis besøker rundt tretti tusen mennesker utstillingen i løpet av en måneds tid. Den får også mye omtale i mediene, og anmelderne er på plass. De som stiller ut på Høstutstillingen for første gang kalles debutanter. I katalogen til utstillingen kan man se hvem som er debutanter, og blant dem er det ofte mange unge kunstnere. Blant de som har deltatt før finnes det gjerne kjente navn som har vært med mange ganger, og i år er det flere veteraner. Noen av disse er Sissel Blystad som er med for 16. gang, Bertil Greging som er med for 15. gang og Morten Magnus som er med for 14. gang. Det finnes ingen begrensninger verken på hvor mange ganger man kan søke, eller delta på Høstutstillingen.

Pushwagner
"HIGH SOCIETY"
Maleri

Pushwagner
"PLING PLONG"
Maleri

"CIAO!"
Maleri

"Soft City"
Animasjon
animert av Arik Zurabian

Pushwagner er en kunstner som har fått mye oppmerksomhet de siste årene. Hans arbeider er ofte preget av en ufattelig mengde små detaljer. I år er han med for 11. gang, og på Høstutstillingen vises også en animasjonsfilm som tar utgangspunkt i eldre arbeider av Pushwagner.

Del 2:

Hva er kunst?

Hva er det egentlig som gjør noe til kunst?

Man kan si at det å bestemme hva som er kunst tar utgangspunkt i en diskusjon. Denne diskusjonen pågår kontinuerlig, og er en videreføring av den diskusjonen som var opphavet til den aller første Høstutstillingen. På den tiden regnet man maleri, skulptur, tegning og grafiske arbeider som kunst, og diskusjonen handlet først og fremst om valg av motiv, og om motivet måtte ligne på virkeligheten eller ikke. Siden da har mange nye former for kunst oppstått, og i dag snakker vi også om fotografi, video, lydarbeider, animasjonsfilm, collage og installasjoner som kunst.

Kunstbegrepet har altså forandret seg, ved at mange flere ting enn tidligere blir ansett som kunst. Diskusjonen om hva som er god kunst er på mange måter ikke så ulik den som pågikk i 1882. Alle er ikke enige om hva kunst egentlig er, og det er også stor uenighet om hva som er god og dårlig kunst. Når dere besøker Høstutstillingen er det fint om dere tenker gjennom hva dere selv mener er kunst, og ikke minst hva dere liker eller ikke liker, og hvorfor dere mener det dere mener. Så kan dere diskutere med hverandre og se om dere blir enige.

Alt som finnes på Høstutstillingen kan sies å være kunst

Uansett hva man måtte mene om kvaliteten på det man ser på Høstutstillingen, kan man si at utstillingen i seg selv er med på å gjøre det som stilles ut til kunst. På Høstutstillingen finner vi både malerier, skulpturer og tegninger. Dette er gjenstander som de fleste vil tenke på som kunst. Men vi finner også video, fotografi, installasjoner og andre ting som kanskje ikke en gang kan plasseres i en kategori. Noen vil si at mye av det de ser på Høstutstillingen ikke er kunst. Andre vil altså si at det er kunst, fordi det befinner seg på en kunstutstilling. Dette er noe dere bør diskutere i klassen. Hva er egentlig kunst, og hvorfor kan kunst være så mye rart?

Er alle mennesker kunstnere?

Hvis man slår fast at alt som finnes på Høstutstillingen er kunst fordi en jury har bestemt at det skal få være med på utstillingen, da kan man også si at alle som deltar på utstillingen er kunstnere. Høstutstillingen er spesiell ved at den som nevnt har det vi kaller for fri innsendelsesrett.

Håkon Anton Fagerås

“Trappetrinn (Maren min)”
Skulptur

Denne skulpturen viser en liten pike som går ned en trapp. Den er laget av marmor og er et typisk eksempel på en figurativ skulptur. Med dette menes at skulpturen etterligner en form vi drar kjensel på. Marmorskulpturer av mennesker er noe kunstnerne har holdt på med helt siden antikken. Hva betyr det at vi finner en slik skulptur på Høstutstillingen i 2008? Har kanskje ikke kunsten forandret seg så mye som det man skulle tro? Liker du å se hva kunsten forestiller, eller liker du bedre den kunsten som ikke ligner på noe du kjenner igjen?

Dette er definert som at alle som bor i Norge, og alle norske statsborgere, kan søke om deltagelse. Man trenger ikke å være en profesjonell kunstner som lever av å lage kunst. Det holder at man har laget et kunstverk, fyller ut noen enkle skjemaer, og sender inn bilder av det man har laget. Det betyr ikke at det er lett å komme med på Høstutstillingen. I år søkte 1815 kunstnere med 4289 verk. Bare 108 kunstnere kom med, og til sammen består utstillingen av 110 kunstverk. De fleste som søker kommer altså ikke med, og mange kunstnere søker på nytt og på nytt uten å bli plukket ut. Men har du laget noe du er fornøyd med koster det lite arbeid å sende en søknad. Fristen er gjerne i slutten av april.

Juan Andres Milanes
"The Route"
Skulptur

En bil laget av gamle sko kan handle om litt av hvert. Først og fremst er det en morsom og flott skulptur, som mange vil finne litt humoristisk.

I tillegg kan den jo handle om resirkulering og gjenbruk av gamle ting.

Er det slik at man kan lage kunst av det meste? Skulpturen kan også handle om bevegelse og stillstand. En bil vil vanligvis bevege seg, mens en skulptur oftest står stille. Trenger det å være slik? Eller kan en skulptur også bevege seg?

Del 3:

Hvordan kan vi forstå kunsten?

Når man går på kunstutstilling, kan man ofte få følelsen av at det man ser er merkelig eller vanskelig å forholde seg til. Dette er nok en av de viktigste grunnene til at mange mennesker synes kunst er litt skummelt eller kjedelig. De føler ikke at kunsten sier dem noen ting, og kanskje blir de litt redde for at de ikke forstår hva det er kunstneren ønsker å si. Det dumme med dette, er at kunst på mange måter er veldig lett å forholde seg til hvis man bare får litt hjelp.

Omviseren kan hjelpe deg i gang

Høstutstillingen er Norges best besøkte kunstutstilling. Som sagt er flere tusen skoleelever innoom salene på Kunstnerens Hus hvert eneste år, og de fleste vises rundt av en omviser som forteller om utstillingens historie og hva kunstnerne har ment med sine kunstverk. Omviserne er fagpersoner som er utdannet enten som kunsthistorikere eller kunstnere. De har lest beskrivelser av kunstverkene som kunstnerne selv har skrevet. Samtidig vil en hver omvisning også inneholde personlige tolkninger og vurderinger, som omviseren har gjort seg om de kunstverkene som blir omtalt. Kanskje blir verkene belyst gjennom kunsthistorien, eller det kan dreie seg om mer dagsaktuelle politiske hendelser, eller rett og slett følelser.

En prøve hvor alle svar er riktig

Det som er viktig å tenke på, er at omviserne ikke sitter med fasiten på hva kunsten handler om, eller hvilke følelser man burde få i møte med den. Hvis man sammenligner det å se på kunst med en prøve man har på skolen, kan man si at en kunstopplevelse er verdens mest takknemlige prøve, fordi alle svar er riktige. Noen vil se på et maleri og tenke at det er vakkert, mens andre kan finne det samme maleriet intetsigende eller rett og slett stygt. Et fotografi kan minne deg på en hendelse eller en historie som bare du vet om, mens andre kanskje tenker at det ikke handler om noen ting. Det er viktig å huske på at den vakre kunsten ikke trenger å være bedre enn noe man synes er stygt. Det kan være like verdifullt å bli provosert eller forskrekket som å bli behaget. Samtidig trenger man ikke å like alt. Det er absolutt lov å mene at noe er uinteressant eller ikke sier enn noen ting.

Kaja H. Leijon
 "Between Girls"
 Video

Denne lille filmen handler om jenter som leker krig i en park. Hva tror du kunstneren prøver å si oss med dette? Man kan si at filmen handler om forventninger til hvordan gutter og jenter skal oppføre seg. Hva ligger i dette tror du? Se filmen på Høstutstillingen og tenk på om du likte den. Diskuter gjerne med andre i klassen din. Sier filmen noe om likheter og forskjeller mellom gutter og jenter. Kan jenter leke krig? Tenk også på om filmen har en begynnelse, et høydepunkt og en avslutning. Sammenlign med en annen film på Høstutstillingen som du velger selv.

Den beste kunsten er den du husker etterpå

Selv mener jeg at den beste kunsten på en utstilling ofte er den du husker når du legger deg. Av alle de forskjellige kunstverkene dere ser på Høstutstillingen, vil mange gå i glemmeboken. Hvis dere tenker over saken før dere legger dere, er det helt sikkert et kunstverk dere husker bedre enn de andre. Hvorfor du husker akkurat det kunstverket er ikke lett å si. Det vil jo være forskjellig fra person til person. Men at noe stikker seg fram, det kan jeg nesten garantere. Kanskje er det ikke det du trodde det skulle være da du var på utstillingen.

Alle vet at James Bond vinner over skurken til slutt

De fleste ungdommer har et forhold til filmer. Ikke minst er actionfilmer og romantiske komedier fra Hollywood meget populære. Det som kan være deilig med å se mange av disse filmene er at man som tilskuer kjenner til hvordan handlingsforløpet vanligvis skrider fram. Derfor vet man også gjerne hvordan filmene kommer til å ende. Oftest følger filmene en klassisk kurve med innledning, høydepunkt og avslutning.

Er det en actionfilm kan du være ganske sikker på at helten vinner over skurken på slutten av filmen, og er det en romantisk komedie er det nesten garantert at den ender godt, ved at de to hovedpersonene får hverandre. Slike filmer kan være veldig underholdene, men man kan også si at de ikke utfordrer fantasien vår så mye. De forteller den samme grunnleggende historien på nytt og på nytt, og vi tvinges ikke til å forholde oss til en annen løsning enn den vi er vant til.

Espen Henningsen
Jon Terje Eide
Casper Jackson
Peter Anatol Mitterer
Stefan Mitterer
Jan Skomakerstuen
Lars Erik Svensson
Hans E. Thorsen
Sindre Wam
Hans Martin Øien
 "Collaborism"
 Installasjon

På årets Høstutstilling finner vi et stort byggverk som er snekret sammen og dekket med graffiti. Installasjonen har trapper, broer, og små rom. Den innbyr til aktiv deltagelse, ved at man kan gå inn i den, og fra platåer på toppen få et annerledes blick på utstillingsrommet. På samme tid kan den sies å utgjøre et lite stykke arkitektur i seg selv, og graffitien vil være et velkjent formspråk for ungdommer flest. Kunstverket spiller opp til en debatt om hvor vi finner tagging og graffiti, og hvordan museet kan ha rom for en uttrykksform som er forbudt i byrommet, men som likevel finnes overalt.

Bruk fantasien

Kunst krever noe mer av oss fordi løsningen ikke er like åpenbar, men samtidig er alle svar riktige. Man kan si at kunsten gir oss det vi selv er villige til å finne. Hvis vi er nysgjerrige og bruker fantasien, kan kunsten gi oss spennende opplevelser som vi aldri før har hatt. Hvis vi er negative, og bestemmer oss for at kunsten ikke kan gjøre noe med oss, så får vi ikke så mye ut av den. Man bør også prøve å være aktiv. Bevege seg rundt i rommet og utforske de mulighetene som finnes. På årets Høstutstilling finnes blant annet flere verk man kan gå inn i. Man må rett og slett utforske de mulighetene som finnes. Gjør man det blir det mye morsommere å gå på kunstutstilling. For den som stiller seg åpen og positiv byr Høstutstillingen på et hav av spennende, morsomme, irriterende, vakre og underfundige kunstverk. God tur og vel møtt!

Oppgaver og spørsmål

Etter omvisningen pleier elevene å få litt tid til å se på utstillingen på egenhånd. Nedenfor finner dere forslag til spørsmål som de kan jobbe med. Elevene trenger jo ikke å svare på alle spørsmålene, for det er viktig at de også får anledning til å se litt på kunsten uten at det skal handle om å besvare spørsmål. Vi anbefaler at dere velger ut tre til fire spørsmål som dere gjennomgår før dere kommer. Da kan elevene ha disse i bakhodet under omvisningen. Så kan dere ta en gjennomgang når dere er tilbake på skolen.

Finn et kunstverk du liker og skriv ned hvorfor.

Finn et kunstverk du ikke liker og skriv ned hvorfor.

Finn et eksempel på en installasjon og et eksempel på enskulptur. Skriv ned likheter og forskjeller på installasjoner og skulpturer ut fra eksemplene dine.

Skriv en liten historie om et av kunstverkene på utstillingen. Historien skal ikke ha sammenheng med noe omviseren har fortalt, men være noe du finner på.

Sett deg ned på gulvet foran et bilde og sitt der i minst to minutter. Studer bildet nøye, og beskriv kort din opplevelse av hvordan det var å bruke såpass lang tid på å se på bildet.

Se på minst to videoer. Hvilke forskjeller kan du komme på mellom filmene du så på Høstutstillingen og filmer du ser på kino eller TV?

Finn et eksempel på et kunstverk du mener du kunne laget selv. Tenk så over om du likte eller ikke likte arbeidet. Beskriv verket og det du kom fram til.

Gå sammen i små grupper. Ta så minst ti bilder med mobiltelefonkamera inne i utstillingen. Prøv så å lage et kunstverk med disse som skal vises fram for klassen. Ideer kan være å lage en collage med mange små bilder, eller skrive en historie om bildene.

Finn et fotografi, et maleri og en installasjon som tar utgangspunkt i noe som finnes i naturen. Tenkt på om kunstnerne prøver å si forskjellige ting om naturen.

Finn et kunstverk som blir borte når utstillingen er over. Hva skjer med kunstverket etter utstillingen som gjør at det ikke lenger finnes?

Finn et kunstverk som du føler at ikke handler om noe spesielt, og tenk på om du liker det eller ikke.

Finn et eller flere kunstverk som kan handle om forholdet mellom mennesker og dyr. Hva tror du kunstnerne ønsker å si om dette?